

**החלטת ועדת האתיקה
בקובלנות נגד חבר הכנסת ג'מאל זחאלקה**
מיום ו' באב התשע"ח – 18 ביולי 2018

הקובלנות

1. לוועדת האתיקה הוגשו קובלנות שונות בקשר לדברים שאמר חה"כ ג'מאל זחאלקה ב- 2.7.2018 במהלך נאומו במליאת הכנסת במסגרת דיון בהצעת חוק להקפאת כספים ששילמה הרשות הפלסטינית בזיקה לטרור מהכספים המועברים אליה מממשלת ישראל, התשע"ח-2018.

כשהוא מכוון את דבריו כלפי ראש השב"כ לשעבר ויושב ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, חה"כ אבי דיכטר, אמר חה"כ זחאלקה בדיון האמור: "אין מילים בפי לתאר עד כמה שפל החוק הזה ועד כמה שפלים הנימוקים שהובאו על ידי ראש השב"כ לשעבר **האחראי על רצח עשרות אם לא מאות אנשים**". עוד הטיח חה"כ זחאלקה: "מי הטרוריסט כאן? מי הטרוריסט? זה שלוחץ על כפתור, שומע מוסיקה קלאסית, שומע בטהובן, קורא קפקא... כאילו הוא בן תרבות. לוחץ על כפתור במטוס והורג 100 אנשים.. חפים מפשע". בהתייחסו למגישי הצעת החוק אמר: "הם אנשים חסרי בושה, חסרי מצפון, לא בני תרבות. הם אנשים בעצם מצד אחד תומכים ברצח ילדים פלסטינים וזועקים: "הפלסטינים הם טרוריסטים". כולכם תמכתם בהפצצות על עזה ב-2014. 547 ילדים פלסטינים רצחתם".

קובלנות בעניין זה הוגשו על ידי חה"כ אבי דיכטר, חה"כ אורן אסף חזן ושמאי גליק.

בקובלנה שהגיש חה"כ חזן, הוא טוען גם כי במסגרת כנס שנערך בכנסת באותו יום, אמר חה"כ זחאלקה אמירות בוטות נגד טייסי צה"ל לפיהן "טייסי צה"ל שומעים את מוצרט והורגים ילדים פלסטינים. ילדים פלסטינים לא נהרגים בגלל טעות... הורגים אותם בכוונה תחילה".

התגובה לקובלנות

2. חה"כ זחאלקה העביר התייחסות בכתב לוועדת האתיקה, ביחס לכל אחת משלוש הקובלנות:

לעניין הקובלנה שהגיש חה"כ דיכטר, השיב חה"כ זחאלקה: "הדברים שאמרתי בדיון הסוער בכנסת אליו מתייחסת הקובלנה, הם במסגרת חופש הביטוי והפעילות הפרלמנטרית. אני דוחה את הקובלנה ואת הפרשנויות למיניהם מכל וכל."

לעניין הקובלנה שהגיש חה"כ אורן חזן, השיב חה"כ זחאלקה: "הקובלנה שהגיש חה"כ אורן חזן היא קנטרנית ונועדה לפגוע בחופש הביטוי. מגיש הקובלנה אמר לא פעם שהוא רוצה להשתיק את חברי הכנסת הערבים."

לעניין הקובלנה שהגיש שמאי גליק, ציין חה"כ זחאלקה: "הריני לקבוע שאני דוחה אותה

החלטת הוועדה

4. הוועדה עיינה בקובלנות, בתגובות של חה"כ זחאלקה וצפתה בדיון במליאה שבמסגרתו נאמרו הדברים.

5. כידוע, ועדת האתיקה מייחסת חשיבות רבה לחופש הביטוי של חברי הכנסת, ובכלל זה ליכולת של חברי הכנסת להשמיע ביקורת נגד מדיניות הממשלה ופעולותיה, לרבות כנגד פעילותם של כוחות הביטחון, ולא אחת דוחה קובלנות כנגד אמירות שכאלה, לרבות של חה"כ זחאלקה.

יחד עם זאת, רוב חברי הוועדה סברו כי בדבריו של חה"כ זחאלקה לפיהם חה"כ דיכטר, כראש השב"כ לשעבר, "אחראי על רצח עשרות אם לא מאות אנשים", יש משום האשמה **אישית חמורה**, וכי לא ניתן להתייחס לאמירה זו כאמירה פוליטית בלבד.

אמנם, במשך השנים נשמעו על ידי חברי הכנסת, בכנסת ומחוצה לה, קריאות "רוצח" כלפי נבחרי ציבור ואחרים, ובעבר ועדת האתיקה אף דחתה קובלנות שעסקו בביטוי זה בשל פריסתו הרחבה של עקרון חופש הביטוי. ואולם, בכנסת הנוכחית הבהירה ועדת האתיקה מספר פעמים כי לביטויים מהסוג הזה, המופנים באופן **אישי** כלפי חבר כנסת, אין מקום בשיח הציבורי הלגיטימי, וכי קריאות מסוג זה מהוות הפרה של כללי האתיקה, על אחת כמה וכמה כאשר האשמה באחריות לרצח מופנית כלפי אדם שפעל בשם המדינה להגנתם של אזרחיה, יהודים וערבים כאחד.

כך למשל, בהחלטת ועדת האתיקה מהכנסת הנוכחית (החלטה מס' 15/20) התייחסה ועדת האתיקה במישור העקרוני לשימוש בכינויים "רוצח", "מחבל" וכד'. באותה החלטה פנתה ועדת האתיקה, על דעת כל חבריה, לחברי הכנסת וביקשה מהם שלא להשתמש כלפי עמיתיהם בביטויים מסוג זה. עוד התריעה ועדת האתיקה כי שימוש במונחים האמורים **"יהווה הפרה של כללי האתיקה ואף עלול להוביל להטלת סנקציות משמעותיות כנגד מי שיעשה בהן שימוש"**.

6. לפיכך, ועדת האתיקה סברה **ברוב דעות** כי בדבריו של חה"כ זחאלקה כלפי חה"כ דיכטר, הפר חה"כ זחאלקה את כלל 1א(4) לכללי האתיקה הקובע כי "חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה... ינהג בדרך ההולמת את מעמדו כחבר הכנסת ויעשה לטיפול אמון הציבור בכנסת".

7. **דעת המיעוט** סברה כי ההתבטאות של חה"כ זחאלקה חוסה תחת חופש הביטוי הפוליטי, על אחת וכמה, משנאמרה מעל דוכן הנאמים במליאת הכנסת, המקום שבו יש להעניק את

ההגנה הרחבה ביותר לחופש הביטוי. דעת המיעוט מביעה דאגה ממגמת ההחמרה בוועדה בכל הנוגע להתבטאויות פוליטיות כפי שגם באה לידי ביטוי בענישה המחמירה במקרה זה.

8. אשר לסנקציה - אין זו הפעם הראשונה בה דנה ועדת האתיקה בהתבטאויות קשות מסוג זה של חה"כ זחאלקה. כך למשל, בכנסת ה-17 דנה ועדת האתיקה בקובלנה שהוגשה נגד חה"כ זחאלקה (18.9.2006, החלטה מס' 4/17) בין היתר על כך שהשתמש בביטויים "מלאך המוות" ו"רוצח ילדים" כלפי ראש האופוזיציה דאז ושר הביטחון דאז והוטל עליו עונש של הרחקה משיבות מליאת הכנסת לשלושה ימים. בכנסת ה-18 דנה ועדת האתיקה (23.2.2010, החלטה מס' 21/18) בקובלנה נגד חה"כ זחאלקה על כך שאמר על אהוד ברק כי הוא "שומע מוזיקה קלאסית והורג ילדים" (באותו מקרה, ועדת האתיקה לא הטילה כל סנקציה על חה"כ זחאלקה).

בכנסת ה-19 החליטה ועדת האתיקה (5.12.2014, החלטה מס' 11/19) להטיל על חה"כ זחאלקה הערה בשל התבטאויות פוגעניות, והוועדה אף התריעה בפני חברי הכנסת נשוא הקובלנה, וביניהם חה"כ זחאלקה: "כי להבא התנהגות שכזו תוביל לנקיטה באמצעים חמורים יותר בהתאם לסמכותה [של ועדת האתיקה] לפי החוק".

9. ועדת האתיקה סבורה, בדעת רוב, כי נוכח העובדה שחה"כ זחאלקה שב וחוזר על התבטאויות קשות מהסוג האמור המכוונות באופן אישי כלפי נושאי משרה בכירים במערכת הביטחון, תוך האשמתם ברצח מכוון של חפים מפשע, וכי בעבר ועדת האתיקה אף הטילה עליו סנקציה בשל התבטאויות מסוג זה והזהירה מפני הישנותן, אין מנוס זו הפעם מהטלת סנקציה משמעותית. החלטה זו עולה גם בקנה אחד עם החלטתה העקרונית של ועדת האתיקה בדבר התבטאויות פוגעניות (החלטה מס' 15/20).

לאור כל האמור, החליטה ועדת האתיקה, בדעת רוב, בהתאם לסעיף 13ד(ד)(4) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, **להרחיק את חה"כ זחאלקה משיבות מליאת הכנסת ומשיבות ועדות הכנסת לתקופה של חודש**, מיום ראשון ה-14 באוקטובר 2018 עד יום שלישי ה-13 בנובמבר 2018. יובהר כי חה"כ זחאלקה יהיה רשאי להיכנס למליאה ולוועדות לצורך הצבעה בלבד, ולא יהיה רשאי לנאום או לנכוח בשיבות המליאה והוועדות שלא לצורך הצבעה בלבד.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.